

YURT DIŞI YATIRIM LÜBNAN PROFİLİ

A. LÜBNAN'IN İŞ ORTAMI

1. İş Ortamı

a. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler:

Lübnan Temel Ekonomik Göstergeleri

LÜBNAN	2022 (1-12)	2023 (1-12)	2022/2023 % Değişim	2023 (1-12)	2024 (1-12)	2023/2024 %Değişim
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	24.5	24.0	-2.0%	24.0	22.8	-5.1%
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	-0.6	-0.8	-1.7	-0.8	-5.7	-5.0
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	4.467	4.487	0.4%	4.487	4.338	-3.3
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ortalama %)	173.76	221.8	27.64	221.8	45.7	-176.1
İşgücü (Milyon)	1.916	1.938	1.1	1.938	1.915	-1.2
İşsizlik Oranı (%)	29.6	29.8	0.2	29.8	30.7	3.0
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-6.8	-5.6	-16.9%	-5.6	-5.8	3.0
İhracat (Milyar \$)	3.5	3.0	-17.14	3.0	2.7	-11.1
İthalat (Milyar \$)	19.1	17.5	-8.0%	17.5	16.9	-3.5

KAYNAKLAR:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099907512092469298/pdf/IDU110c1abb314e71143a91b1241ea3b7ed68ff6.pdf>

<https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.IN?locations=LB>

<https://www.imf.org/en/Countries/LBN>

<https://www.bankauditgroup.com/group/audi-research>

<http://cas.gov.lb/>

<http://www.customs.gov.lb/home.aspx>

Lübnan, hizmet sektörü ağırlıklı ekonomiye sahip bir ülkedir. Hizmet sektörünün GSYİH içinde payı %70-80 civarındadır. Sanayi sektörünün milli gelir içindeki payı ise %12-15'ler seviyesinde olup yurtdışında yaşayan Lübnanlıların ülkeye havale ettiği dövizin (remittances) ekonomiye katkısına yakındır. Serbest piyasa ekonomisine sahip Lübnan, özel girişime dayanmaktadır. Özel sektör ortalama talebin %80'ine katkıda bulunmaktadır.

Milli Gelirin Sektörel Dağılımı

Sektör Payı % / GSYİH	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hizmet Sektörü	73.9	76.9	78.6	78.6	78.4	78.4
Sanayi Sektörü	10.7	12.8	12.8	12.8	12.9	12.9
Tarım Sektörü	4.7	5.9	6.0	6.0	6.0	6.0
Net Dolaylı Vergiler	10.6	4.3	2.6	2.6	2.6	2.6

Kaynak: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099907512092469298/pdf/IDU110c1abb314e71143a91b1241ea3b7ed68ff6.pdf>

Dünya çapında sayıları 15 milyonu bulan Lübnan diasporasının getirdiği dinamizm, Lübnanlı iş adamlarının dünya çapında ticaret yapmalarını, Çin ve Türkiye gibi sanayi yapısı güçlü, rekabet gücü yüksek ülkelerden alıp Körfez ülkelerine, Afrika ve Amerika'ya satmalarını sağlayan bir üçlü ticaret yapısı oluşturmaktadır. Bu yapı ve dinamizmi besleyen önemli bir unsur ise, ülke ekonomisinin liberal ve açık piyasa özelliği taşımasıdır.

Dünya genelinde son dönemde hâkim olan finansal kriz ve ekonomik küçülmeden etkilenen Lübnan ekonomisi de 2019 yılına gelene kadar düşük büyüme eğilimini sürdürmüştür. Komşu Suriye'de süregelen iç savaş ekonominin gidişatını ayrıca olumsuz etkilemektedir. Lübnan, 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla milli gelirinin yüzde 178'ine ulaşan borç oranıyla dünyanın en borçlu ülkeleri arasında yer almıştır. 2019 sonbaharında baş gösteren döviz likiditesi sorunu ve buna bağlı finansal kriz yanında 17 Ekim 2019 tarihinde başlayan protesto hareketleri sonrasında ortaya çıkan siyasi kriz tüm ekonomik hayatı son derece olumsuz etkilemiştir.

Yerli ve yabancı yatırımlardaki azalmanın yanı sıra, yaklaşık bir buçuk milyon Suriyeli göçmenin bir kısmının, aynı zamanda pahalılığın yaşandığı Lübnan'da ucuz işgücü oluşturması Lübnan'daki yüksek oranlardaki işsizliğin azaltılmasını (ve yoksulluk ile mücadeleyi) engelleyen unsurlardan biridir. Aynı zamanda, potansiyel oranda büyüyemeyen ve yeni istihdam olanakları yaratamayan bir ekonomiye sahip Lübnan'ın üniversite mezunu (kalifiye) gençleri ülkeden ayrılarak (beyin göçü) zengin yabancı ülkelerde iş arama yolunu tercih etmektedir. Ülkedeki işsizliğin Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların verilerine tam olarak yansımadağı ve asgari % 20'ler seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir. Nitekim Lübnan Çalışma Bakanlığı verilerine göre işsizlik oranı yüzde 30 düzeyindedir. Ekonomik gelirlerdeki azalışa karşın kamu giderlerinin artması, kamu borçlanma ihtiyacının, bütçe açığının ve cari açığın büyümesine ve bankacılık sisteminde çözülmeye yol açmaktadır. Bu durum ilave (dış) finansman ihtiyacını ve borçlanmaya sebep olmaktadır.

Son Dönem Ekonomik ve Siyasi Gelişmeler

Bir zamanlar Ortadoğu'nun önemli kültürel ve finansal merkezi olan aynı zamanda bölgesel ve ticari merkez statüsüne sahip olan Lübnan, son zamalarda jeopolitik faktörlerden oldukça etkilenmiştir. 2010 yılından itibaren ekonomik sıkıntılar yaşamaya başlayan ülke Suriye iç savaşından kaynaklı göçmen sorunuyla da karşı karşıya kalmıştır. 2016 yılı başlarında ise İran ve

Suudi Arabistan arasındaki krizden etkilenmiş ve ekonomisi küçülmeye başlamıştır. 2018 yılına kadar büyümesi yavaşlayan ülke 2019 yılında ülkede çıkan likidite krizi ve ayaklanma ile birlikte tarihin en büyük ekonomik krizini yaşamaya başlamıştır. Dünya Bankasının 1850'lerden beri yaşanan üç büyük buhrandan biri olarak nitelendirdiği krizde, Lübnan lirası dolar karşısında yüzde 98 oranında değer kaybetmiş olup, son iki yıldır merkez bankası tarafından uygulanan para politikaları neticesinde paralel piyasada 1 dolar, 89.500 LBP seviyesinde sabitlenmiştir. 2020 yılında ise salgın ile birlikte Beyrut'ta meydana gelen patlama krizi derinleştirerek akaryakıt, elektrik ve ilaç tedariklerindeki sıkıntıyı beraberinde getirmiştir. Elektrik kesintilerinin 22 saati bulunduğu ülkede benzin istasyonları önünde de uzun kuyruklar meydana gelmiştir. 2021 yılında ağır şartların devam etmesi ülkenin %9,3 küçülmesine neden olmuştur. 3 yıldır dünyanın gördüğü en kötü ekonomik ve finansal krizin içinde olan ülke şimdi de Ukrayna'daki savaşın ekonomik sonuçları ve buna bağlı yaptırımlardan (özellikle buğday tedariki ve petrol) etkilenmektedir. 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan İsrail-Filistin savaşına Lübnan Hizbullahı da 8 Ekim itibarıyla dahil olmuştur. 2024 yılını İsrail saldırıları nedeniyle yıpratıcı geçiren Lübnan, yılın son aylarında savaşın tırmanmasıyla daha da çalkantılı bir sürece girmiştir. Ülkede onlarca köyü yıkan, 8 binden fazla evi de yerle bir eden İsrail'in yarattığı yıkımın ve ekonomiye zararın Lübnan'a maliyeti 8,5 milyar doları geçmiştir. Son derece dolarize olan ülkenin, son 5 yıldır yaşanan döviz sıkıntısı ekonominin %38 daralmasına neden olmuştur. 2019 yılında 51,6 milyar USD olan GSYH, 2024 yılında 22,8 milyar USD'ye gerilemiş aynı zamanda, %2,8 olan enflasyon ise 2023 yılında %221,8'e yükselmiştir. Politika yapıcılarının hala kalkınma modelini ele almamaları nedeniyle ülkenin olağanüstü belirsizlik içerisinde olduğu çeşitli kuruluşlarca düşünülmektedir. Dünya Bankası 2024 yılında Lübnan ekonomisinin %5,7 daralacağını tahmin ederken IMF tarafından ise 2023 yılı sonrası için veri bulunmamakta ve ülke hakkında tahmin gerçekleştirilmemektedir.

Bloomberg anketine göre Lübnan'ın reel GSYİH büyümesinin 2025 ve 2026'da iyileşeceği öngörülmektedir. Ankete göre reel GSYİH büyüme tahminleri 2025 için %2,3 ve 2026 için %4,4 olarak belirlenmiş, enflasyonun ise 2025 için %62,5'e ve 2026 için %39,2'ye düşeceği tahmin edilmektedir. Ankette cari açık konusunda ise 2024'te yüzde 16,5 olan açığın 2025'te yüzde 17,3'e çıkacağı daha sonra 2026'da %17,3'te istikrara kavuşacağı öngörülmektedir. Bütçe açığıyla ilgili olarak anket, bütçe açığının 2025'te %2,0 yükseleceğini öngörmektedir.

Lübnan Ticaret ve Yatırım Riski Raporu 2024, Fitch Solutions tarafından yayınlanmıştır. Lübnan'ın yabancı yatırıma açık olmasına rağmen siyasi kutuplaşma, yavaş reformlar ve döviz kuru oynaklığı gibi riskler yatırımcıları caydırmaktadır. Akaryakıt krizi ve aşırı enflasyon tedarik zincirlerini sekteye uğrattırken, kamu sektöründeki yolsuzluk ve bürokrasi de yatırımcıların güvenini zedelemektedir. Hükümetin 2024 bütçesinde vergileri artırma kararı, 2025'teki sosyoekonomik ve politik risklerin ağırlıklı olarak aşağı yönlü olması nedeniyle ekonomik faaliyet üzerinde daha fazla baskı oluşturmaktadır. Böylelikle Lübnan, Ticaret ve Yatırım Riski Endeksinde 18 Orta Doğu ve Kuzey Afrika pazarı arasında 10. sırada yer alırken, ankete katılan 202 küresel pazar arasında 90. sırada yer almaktadır.

Dünya Bankası'nın Lübnan Geçici Hasar ve Kayıp Değerlendirmesi (DaLA) raporuna göre, turizm sektöründeki hasar ve kayıpların, 2024 yılındaki çatışmanın sektör üzerindeki ulusal etkisini yansıtacak şekilde 1,1 milyar ABD doları olduğu tahmin edilmektedir. Turizm Bakanlığı verilerine göre Lübnan'a gelen turist sayısı 2024 yılında 1.131.100'e ulaşmıştır. Bu rakam, 2023 yılındaki

1,666,492 olan turist sayısına kıyasla %32,1'lik bir düşüşe işaret edilmektedir. Bu düşüş, esas olarak Lübnan'daki Hizbullah-İsrail çatışmasının ardından birçok ülkenin Lübnan'a seyahat edilmemesi yönündeki tavsiyelerinden kaynaklanmaktadır. Bu turist sayısı 2021'den bu yana kaydedilen en düşük seviyededir.

Lübnan'da iki yılı aşkın süren cumhurbaşkanlığı boşluğu ve siyasi krizin ardından, Genelkurmay Başkanı Joseph Aoun, 09 Ocak 2025 tarihinde yapılan parlamento oturumunun ikinci turunda Lübnan'ın 14. Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir. Seçimin ardından Cumhurbaşkanı Aoun'ın milletvekilleriyle yaptığı görüşmeler sonucunda, Uluslararası Adalet Divanı (UAD) Başkanlığı görevini yürüten Nawaf SALAM ise 13 Ocak'ta yeni hükümeti kurmakla görevlendirilmiştir. Yaklaşık bir ay süren istişarelerin ardından 8 Şubat 2025 tarihinde Cumhurbaşkanı Aoun, Nawaf Salam başkanlığında 24 bakandan oluşan bir hükümet kurulmasını öngören kararnameyi onaylamıştır.

Yeni Lübnan hükümetini 2026 yılında yapılacak genel seçimlere kadar uzun bir görev listesi beklemektedir. Görev listesindeki en önemli iç mesele ise son yıllarda ülkede artan ekonomik durumu stabilize etmek üzerine olacaktır. Hâlihazırda 1 doların 90 bin Lübnan lirasına denk gelmesi nedeniyle ülkedeki yüksek enflasyondan doğan ekonomik krize son 1,5 yılda İsrail ile olan savaşın ekonomik maliyeti de eklenmiştir. Dünya Bankası'nın Lübnan Geçici Hasar ve Kayıp Değerlendirmesi (DaLA) raporuna göre, sadece fiziksel yapılara verilen zarar 3,4 milyar ABD dolarını bulurken, ekonomik zararlar da 5,1 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Bu nedenle de başbakanlığa gelir gelmez güven aşıl原因an Nawaf Salam'dan bir an önce reformları uygulaması beklenmektedir. Bununla birlikte reformların şeffaflığı gerektirmesi, Lübnan'da ise geçmiş yıllarda bu şeffaflığın sağlanamamış olması ekonomik sürecin istikrarını sekteye uğratan en önemli faktörü oluşturmuştur. Dolayısıyla halkın da ilk aşamada en büyük beklentisi olan ekonomik krizin aşılması, bankaların mudilere paralarını geri ödeyecek rezerve kavuşması kabinenin üzerinde titizlikle çalışması gereken dosyalardan birini oluşturacaktır. Mevcut durumda hükümet güven aşıl原因mış olsa da bu kadar iç ve dış sorunu sistemin bu kadar kısa sürede çözmesi mümkün gözükmemektedir. Ancak bölgesel dengelerin değişmiş olması ve bölge ülkelerinin Lübnan'a daha pozitif yaklaşımları, ülkenin önemli bir fırsatı yakaladığı gerçeğini açığa çıkarmaktadır.

Cumhurbaşkanlık ve bakanlık düzeyindeki kriz 8 Şubat'ta göreceli olarak aşılmış olmakla birlikte yeni Lübnan'ın müzmin sorunlarının yanı sıra daha büyük krizlerle de karşı karşıya olduğu görülmektedir. Öncelikle güneyde Hizbullah varlığı olmasa dahi İsrail'in Lübnan'ı her an ele geçirme planı olduğu gerçeği hükümetin önünde aşılması gereken ilk ve en önemli güvenlik sorunu olarak durmaktadır. Daha önce defalarca vurgulandığı üzere İsrail'in Lübnan'a yaptığı orantısız operasyonların son bulması için ise 1701 kararlarından öte güçlendirilmiş bir Lübnan ordusunun varlığına olan ihtiyaç açığa çıkmaktadır. Nitekim hâlihazırda Lübnan Ordusu güneyde İsrail'in çekildiği bölgelerde konuşlanmaya başlamış olsa da halkı İsrail'e karşı koruyacak silah donanımına sahip değildir. Bu nedenle de 2016 yılında Hizbullah'ın Lübnan'daki hegemonyası nedeniyle mali desteğini kesen Suudi Arabistan'ın desteğinin yeniden sağlanması Lübnan'ın önceliklerinden biri olacaktır. Bu doğrultuda da Suudi Arabistan'ın Hizbullah'ın zayıflamasıyla birlikte Lübnan'ı yeniden gündemine aldığı ve ülkenin inşası için destek sunmaya hazır olduğu gözlemlenmektedir. Ancak Joseph Aoun ve Nawaf Salam Suudi Arabistan'ın onayını almış iki lider olsa da Suud yönetiminin ilk aşamada Lübnan'daki yeni hükümetin çalışmalarını takip edeceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla körfez ülkelerinin Lübnan'a yardımda acele etmiyor olmaları, hükümetin beklentilerinin karşılanması için

güven tazelemesini ve hızlı çalışmasını gerektirmektedir. Aynı zamanda ordunun güçlendirilmesi için ABD ile varılması gereken mutabakat için yürütülmesi gereken diplomatik süreç de hükümetin yürüyeceği zorlu yollardan biri olacaktır.

Lübnan'ın yaşadığı ciddi ekonomik ve siyasi kriz ve devletin borçlarını ödemede temerrüde düşmesi, yatırımcıların güvenini olumsuz etkilemiştir. Halihazırda doğrudan yabancı yatırımı engelleyen diğer faktörler arasında yüksek işsizlik, beyin göçü, enerji arzı kıtlığı ve düzenleyici engeller yer almaktadır. Dahası, Lübnan Merkez Bankası, Lübnan bankalarındaki hesapların yaklaşık üçte ikisinin dolar cinsinden olmasına rağmen, çoğu Lübnanlının yurtdışına para transfer etmesini engelleyerek geçici sermaye kontrolü uygulamaktadır. Dünya Bankası'na göre, Lübnan'daki kriz muhtemelen 1850'lerden bu yana en ciddi üç ekonomik kriz arasında yer almaktadır. Çünkü ülkenin para birimi 2019'dan bu yana değerinin %98'inden fazlasını kaybederken, Lübnan'ın ithalata aşırı bağımlılığı nedeniyle enflasyon rekor düzeye ulaşmıştır. Devletin 2020 yılındaki temerrüdünün ardından Lübnan, uluslararası sermaye piyasalarından borçlanamamaktadır. Çoğu analist, Lübnan'ın kısa ve orta vadeli ekonomik geleceğini, olası mali kemer sıkma politikaları, kalıcı sermaye kontrolleri, daha fazla devalüasyon ve bankacılık sektörünü yeniden yapılandırmak için zengin mevduat sahiplerinin mevduatlarının potansiyel değer kaybına uğraması nedeniyle karanlık görmektedir. Bu gelişmeler Lübnan'ın yabancı yatırım hedefi olma potansiyelini etkileyerek gelecek yıllardaki konumunu kötüleştirmektedir. Diğer endişeler arasında aşırı düzenleme, keyfi lisanslama, güncelliğini yitirmiş mevzuat, etkisiz mahkemeler, yüksek vergi ve harçlar, zayıf ekonomik altyapı ve toplumsal huzursuzluk yer almaktadır.

Sonuç olarak Lübnan, The Heritage Foundation tarafından yayınlanan 2024 yılı Ekonomik Özgürlük Endeksi'nde 184 ülke arasında 154. sırada yer alırken, 2025 yılı Ekonomik Özgürlük Endeksi'nde ise 165.sırada yer almakta, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde ise 14 üke arasında 13.sırada yer almaktadır. 2025 yılı Ekonomik Özgürlük Endeksi açısından Lübnan, dünya ve bölge ortalamasının altında kalmıştır.

b. Lübnan'da Şirket Kurulumunua İlişkin Mevzuat

- **Lübnanda yeni bir firma kurulumu için bürokratik ve yasal olarak yapılması gerekenler ve süreler:**

Yabancı yatırımcılar, Lübnan'da şirket kurabilir, ortak yatırım yapabilir veya şube ve temsilcilik açabilirler. Ulusal ticari mevzuat ve kurallara tabidirler, yerli ve yabancı firmalar aynı hak ve yükümlülöklere sahiptir. Anonim Şirket (yönetim kurulu asgari 3, azami 12 kişi ve 30.000.000 LBP sermaye, merkez ofis Lübnan'da olması ve Yönetim Kurulunda çoğunluğun Lübnan'lı olması koşuluyla) veya Limited Şirket (ortakları asgari 3, azami 20 kişi ve 5.000.000 LBP sermaye) olması koşuluyla kurulabilirler.

Her yeni kurulan şirket yıllık bazda Lübnanlı avukat tutmak mecburiyetindedir. Beyrut Barosu Avukat Ücretlerini Mart 2024'ten itibaren minimum yıllık 3.000 ABD Doları olarak belirlemiştir.

Lübnan’da yeni bir firma kurulumu için bürokratik ve yasal olarak yapılması gerekenler ve süreler:

No.	İşlemler	Tamamlama Süresi	Baro Fiyatı
1	Avukat Tutmak	1 gün	1000\$ (Şahıs Şirketi) 2000\$ (Limited Şirketi) 3000\$ (Anonim Şirketi) +60\$ vekalet ücreti
2	Bankada sermaye yatırma işlemi	2 gün	ücretsiz
3	Şirket Sicil kaydı	3 gün	
4	Maliye Bakanlığına Bildirim	2 gün	ücretsiz
5	Sosyal Güvenlik kurumuna kayıt	1 gün	ücretsiz
7	KDV kaydı	7-10 gün	ücretsiz
8	Şirket mührü temin etme	1 gün	15-20 \$

Not: Lübnan’da yaşanan siyasi ve ekonomik istikrarsızlık nedeniyle, Lübnan’ın kamu sektörü işlemez hale gelmiştir. Kamu kurumları görev ve sorumluluklarını yerine getirememektedir. Kamu personeline maaş ödenmesi ve kamu kurumları için gerekli malzeme temini konusunda sıkıntı yaşanmaktadır. Yaşanan ekonomik ve mali kriz nedeniyle kamu personelinin maaşları ciddi oranda değer kaybetmiş ve bu nedenle kamu çalışanlarının çoğu sürekli grev halindedir. Bu nedenle, resmi kurumlar nezinde yapılacak işlemlerin süresi çok daha uzun zaman alabilir.

- Lübnan’da Şube, Temsilcilik ofisi veya Lübnan şirketi açmanın yöntem ve maliyetleri:

Lübnan’da faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar şube (branch) veya temsilcilik açabilmektedirler. Şubeler her türlü ekonomik faaliyette bulunma hakkına sahipken, temsilcilikler sadece ürün pazarlaması veya halkla ilişkiler gibi ticari olmayan alanlarda faaliyette bulunabilirler. Her iki tür için de Ekonomi ve Ticaret Bakanlığından faaliyet izni alınmak zorundadır.

Başvuruda istenilen belgeler:

- Şube/temsilcilik müdürü veya avukat tarafından imzalanmış başvuru yazısı.
- Ticaret Odası, Lübnan Büyükelçiliği ve Lübnan Dışişleri Bakanlığı tarafından tasdiklenmiş firma kuruluş anlaşması (articles of association). Yeminli tercüme bürosunda Arapçaya tercüme ettirilmeli ve Adalet Bakanlığına tasdik ettirilmelidir.
- Yönetim kurulu veya benzer bir organ tarafından alınan büro/temsilcilik açma ve müdür atamasına dair kararlar. Başvuru yazısında olduğu gibi 4 aşamalı tercümeli ve tasdikli olmalıdır.
- Lübnan’da yerleşik bir noterden alınmış imza yetkisi.

İlgili birimin başvuruyu 7 gün içinde inceleyerek uygun görüldüğünü bildirmesini müteakip 1.800.000 LBP kayıt ücreti Maliye Bakanlığına yatırılır. Makbuzun bir örneğinin Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının Ticaret Departmanına verilmesini müteakip yetkililer, 10 gün içinde firmanın

resmi gazetede yayınlanmasını sağlayacak belgeyi (notice) verir. İlanın Resmi Gazetede yayınlanmasına dair ücretin ödendiğini gösteren belgenin Ticaret Departmanına verilmesinden sonra orijinal belge (notice) firmaya teslim edilir.

Resmi gazetede yayın ücreti satır başına 5.000 LBP'dır. Buna tercüme ve resmileştirme ücreti eklenir. Orijinal belgenin (notice) alınmasını müteakip şubenin Beyrut Ticaret Siciline işlenmesi gerekmektedir. Ekonomi ve Ticaret Bakanlığına sunulan belgelerin tasdikli tercümesinin başvuruda verilmesi gerekmektedir. Ticari kaydın yapılması için talep edilen ücret 900.000 LBP'dır. Temsilcilik açabilmek için ticari kayıt yaptırmaya gerek yoktur.

Şirketlerin Ticaret ve Sanayi Odasına üyelik zorunluluğu bulunmamaktadır. (Lübnan Ticaret Sanayi Tarım Odası: <https://ccib.org.lb/en/?p=post&id=9>)

- Lübnan'da şirket feshi:

Lübnan'da şirket feshi için şirketin fesih kararının alındığı tarihten itibaren 2 ay içerisinde şirket feshine ilişkin beyanname ve fesihe ilişkin karar tutanakları ile birlikte Lübnan Maliye Bakanlığı'na (Ministry of Finance) bildirim yapılması gerekmektedir. 2 ay içerisinde bildirim yapılmaması halinde şirket türüne göre tutarı 300.000 LBP ile 2.000.000 LBP arasında değişen cezalar uygulanmaktadır.

c. Vergi Uygulamaları:

- Genel

Kurumlar Vergisi yıllık net kar üzerinden % 17 olup, petrol ve gaz şirketleri için oran %20'dir. Kâr payının dağıtımındaki vergi oranı (Stopaj Vergisi) ise % 10'dur. Ayrıca, anonim şirketler (yabancı şirket şubeleri dahil) 2.000.000 LBP yıllık götürü toplam lisans vergisine tabiidirler (Annual lump sum license fee).

12 Mayıs 2004 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 29/04/2005 tarihli ve 5343 sayılı Kanunla onaylanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Lübnan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" 07/08/2006 tarihinde işlerlik kazanmıştır.

- **Vergi İdaresi :** Lübnan Maliye Bakanlığı, detaylı bilgi için ilgili bakanlık irtibat bilgisi; <http://www.finance.gov.lb/en-us/Finance/IA/Pages/Lebanese-Competent-Authorities.aspx>

- Verginin Hesaplanması

Altyapı ihalesi kazanan firmaların proje süresi 6 aydan daha kısa ise, Lübnan'da ofis veya şube açma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu durumdaki bir firma mevzuat gereğince karlarının %17'si oranında vergi vermektedir. Kar oranı ise devlet tarafından ihale bedelinin %15'i (müşavirlik firmaları için % 50'si) olarak belirlenmiştir.

Proje süresinin 6 aydan daha uzun olması durumunda firmaların Lübnan'da şube açması gerekmekte ve vergilendirilmeleri normalde Lübnan'da sağlanan kazançlar üzerinden %17 oranında yapılmaktadır. Ancak, kamu sektörü için çalışan firmalarda kar marjı %10 olarak uygulanmaktadır.

Buna ilaveten, Lübnan'da şube açan bir firma, karı üzerinden % 10 oranında (distribution tax) kar dağıtımı vergisine tabiidir.

Son olarak ise, binde 4'ü sözleşme esnasında (sözleşmenin tebliğ tarihinden itibaren 5 iş günü içinde) ödenen, kalan binde 4'ü ise hakedişlerden kesilen toplam binde 8'lik damga vergisi uygulanmaktadır.

(Bu durumda, Lübnan'da altyapı ihalesi kazanıp şube açan bir firmanın ihale bedelinden ödeyeceği vergi oranı: %10 (kar marjı) * %17 (gelir vergisi – Profit tax) + [%10 (kar marjı) - %17 (gelir vergisi)] * %10 (Kar dağıtım vergisi - distribution tax) + % 8 (damga vergisi) = %1,7 + %0,83 + % 0,08 = % 2,61 olmaktadır.)

Yıllık geliri 100 Milyon Lübnan Lirasını aşan firmaların KDV bildiriminde bulunması zorunluluğundan dolayı ihaleyi kazanan firma yaptığı alımlarda %11 KDV ödemekte ancak, iş bitiminde bunları geri alabilmektedir.

- Vergiden Muafiyet

Holding şirketleri, offshore şirketler, eğitim kurumları, hastaneler, kooperatif birlikleri, sendikalar, yerel hava ve deniz taşımacılığı şirketleri ve turistik kuruluşların karları kurumlar vergisinden muaftır. Ancak yıllık maktu bir meblağ ödenmektedir.

Offshore şirketlerin Lübnan'da yabancı çalışanlarının ücretinin % 30' u vergiden muaftır. Yabancı girişimciler sosyal güvenlik primini ülkesinde ödüyorlarsa Lübnanda bu primi ödemekten muaftırlar.

Yatırımcılar, Lübnan hükümetinin 32 ülke ile imzaladığı çifte vergilendirme anlaşmalarından yararlanabilirler.

d. Sosyal Güvenlik Uygulaması

26 Eylül 1963 tarih ve 13955 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası'na göre Sosyal Sigorta Fonu tarafından hazırlanan ve aşağıda yer alan 15.07.2002 tarihli "Cari Katılım Tablosu"nın incelenmesinden de görüleceği üzere, Genel Kurum ve Kuruluşlar sütunu altında yer alan; Kıdem tazminatı kesintisi (maaşın % 8,5'i), aile yardımı (maaşın % 6'sı) ve sağlık (maaşın % 8'i işverence, % 3'ü işçi tarafından karşılanmak üzere toplam % 11) primlerinin hesaplanması sonucunda işveren payı %22,5 işçi payı ise % 3'tür.

- Sosyal Güvenlik Ödemeleri

Bölüm	Oran	Oranın Uygulanacağı Maaş (LL) Tavan (27.12.2012 tarih ve 54 sayılı Lübnan Resmi Gazetesinde yayımlanan 9602 sayılı Kararname uyarınca)	Primler (LL)
Sağlık	% 11(% 3'ü çalışana ait)	45.000.000	4.950.000
Kıdem Tazminatı	% 8.5	Maaş tutarı	Maaşa göre
Aile Yardımı	% 6	18.000.000	1.080.000
TOPLAM %	% 25.5	Aylık Toplam	X.....LL
		Dönem Toplamı (3 aylık)	X*3

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Lübnan'da 360 sayılı Yatırımı Geliştirme Kanunu 16 Ağustos 2001'de yürürlüğe girmiştir. Bahsekonu Kanun ile yatırımlara vergi istisnası, çalışma izni, birtakım ücret indirimleri sağlanmakla birlikte, enerji, toprak ve işgücü maliyetlerinin yüksek olması ve pek çok ülke ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmış olması nedeniyle sanayi yatırımları için Lübnan uygun bir tercih olarak görülmemektedir. Ancak, Lübnan'ın Ortadoğu'nun en önemli turizm merkezlerinden biri olması dolayısıyla ülkedeki turizm yatırımlarında artış potansiyeli bulunmaktadır.

Lübnan'da müteahhitlik (alt ve üstyapı), enerji (elektrik, petrol ve gaz) ve turizm sektörü yabancı yatırım bekleyen alanlardır.

- Müteahhitlik Sektöründeki İş Fırsatları

Lübnan'da, kalkınma ve altyapı projeleri, Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR) tarafından hazırlanıp ihale edilmektedir. Bu tür projelere ilişkin haberler ve ihale duyuruları CDR'nin internet sitesinde yayınlanmaktadır.

<https://www.cdr.gov.lb/en-US/Procurment.aspx>

- Kamu İhale Kurumu

Kamu ihale mevzuatı yanı sıra kamu ihale duyuruları Kamu İhale Kurumu'nun internet sitesinde yayınlanmaktadır. <https://www.ppa.gov.lb/>

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

Lübnan'ın yatırım mevzuatı yeni işletmelerin kurulmasını kolaylaştırmayı, büyüme ve gelişmesini sağlamayı amaçlayan basit ve şeffaf bir mevzuattır. Son birkaç yıldır imzalanan ticaret ve yatırım

anlaşmaları, Lübnan yatırım ortamını geliştirmiş, bölgesel ve küresel ekonomilere entegrasyonunu hızlandırmıştır. Lübnan yasaları uluslararası standartlara uygun olarak yerli ve yabancı yatırımcılar arasında ayırım gözetmeyen uygun bir platform sunmaktadır.

Lübnan'da Yatırım Mevzuatını içeren Kanunların isimleri ve İngilizce metinlerinin yer aldığı linkler aşağıda gösterilmektedir:

- **Yatırım Kanunu No.360:** <http://www.investinlebanon.gov.lb> (Investment Legislation)

2001 yılında yürürlüğe giren Yatırım Kanunu No.360 ile IDAL'ın Lübnan'da yatırıma ilişkin faaliyetleri düzenlemedeki rolü ve misyonu, yerli ve yabancı yatırımcılara teşvikler ve bir dizi iş destek hizmeti sağlamak şeklinde yasal bir çerçeveye kavuşturulmuştur.

- **Özelleştirme Kanunu No. 228:**

<http://77.42.251.205/Law.aspx?lawId=273709>

<https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC208457/>

- **Borçlar Kanunu (9 Mart tarihli, 1932)**

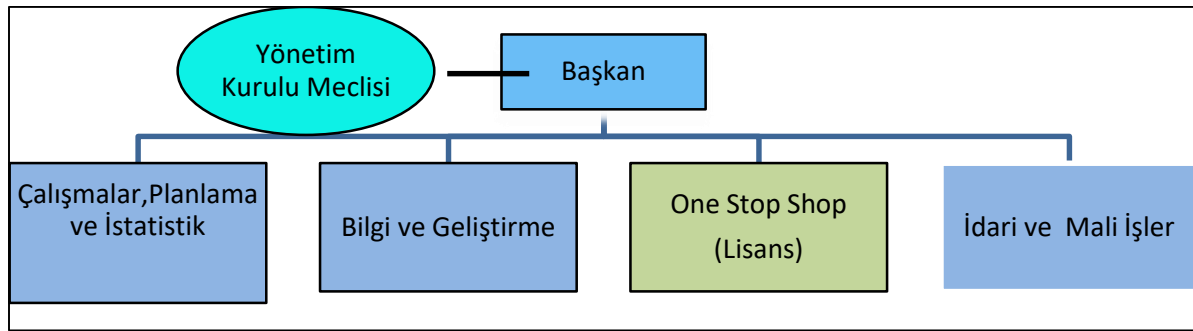
http://ar.jurispedia.org/index.php/%D9%81%D9%8A_%D8%A7%D9%84%D9%85%D9%88%D8%AC%D8%A8%D8%A7%D8%AA

- **Para Aklama ile Mücadele Kanunu (Kanun No. 318)**

Kanun ile Merkez Bankası'nda bağımsız bir tüzel kişilik olarak kara para aklamayla mücadele için Özel Soruşturma Komisyonu kurulmuştur.

- **Lübnan Yatırım Kalkınma İdaresi - IDAL – (www.investinlebanon.gov.lb)**

IDAL Kurum Yapısı

IDAL;

- Projelerin kayıt ve lisanslamasını kolaylaştırmak,
- Yatırımcıları karar alma sürecinde ekonomik, mali ve ticari bilgi ile desteklemek,
- Yatırımcılara uygun ve potansiyel girişim ortakları bulmak,
- Büyüme potansiyeli olan sektörlerde yatırım fırsatları tanımlamak,
- Yatırım desteği sağlamak,

-Odaklandığı sektöre ve yatırım büyüklüğüne göre projelere Yatırım Projeleri ve Paket Sözleşmeler olmak üzere iki tip yatırım teşviği sağlanmaktadır.

IDAL'in destek sağladığı yatırım projelerinin sektörler itibariyle dağılımına bakıldığında en büyük payı turizm yatırımlarının (yüzde 31,5) aldığı görülmektedir. Diğer sektörler %25 Sanayi, Tarımsal Ürün İşleme %21, Teknoloji %8,5, BT %5,3, Tarım %4,8, Medya %2,5 ve Telekomünikasyon'dur (%1,5).

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

i) Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Yabancıların Gayri Menkul Edinmeleri Kanunu No. 296/2001 uyarınca Lübnan'da bir yabancı kişi 3000 m²'ye kadar gayrimenkul edinebilir. Ancak, 3000 m² üzeri için Bakanlar Kurulu Kararı alması gerekmektedir. Söz konusu Karar bir yıl sürelidir. Edinilecek arazi Lübnan'ın yüzölçümünün %3'ünü, Muhafazatın %3'ünü, Beyrut'un ise %10'nunu geçemez.

<http://www.investinlebanon.gov.lb> (Legal Framework for Ownership of Land in Lebanon)

ii) Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Lübnan'ın bu alandaki mevzuatı özel mülkiyeti koruyarak, Lübnanlı ve yabancı yatırımcılara eşit haklar sağlamaktadır.

- **Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık** gözetilmemektedir.
- **Vergi Hukukunda Ayrımcılık** yoktur.
- **Yabancıların Serbest Dolaşımı** konusunda ayrımcılık yoktur.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Lübnan hükümeti tarafından büyüme vaat eden sektörlerle yatırım çekme stratejisinin bir parçası olarak yerli ve yabancı yatırımcılara çeşitli teşvikler sağlanmaktadır. Bu çerçevede ilgili bakanlıklar ve devlet kurumları tarafından kuruluş ve işletme aşamalarında şirketleri desteklemek için bir dizi muafiyet ve vergi ertelemeleri sunulmaktadır.

Uygulamalar hakkında daha fazla bilgi <http://www.investinlebanon.gov.lb> web sitesinde yer almaktadır. https://investinlebanon.gov.lb/en/doing_business/investment_incentives/incentives_granted_by_idal

Özet olarak yukarıda tanıtılan IDAL 360 sayılı Kanun uyarınca aşağıdaki sektörlerde yatırım projelerine mali ve mali olmayan bir dizi teşvik sunulmaktadır; Tarım, Tarımsal Sanayi, Sanayi, Turizm, Bilişim Teknolojileri, Teknoloji ve Telekomünikasyon ve Medya.

Anılan teşvikler iki başlık altında toplanmıştır:

1.Bölgesel Yatırım Projesi (IPZ); Bu plan daha çok küçük ve orta ölçekli projelere yöneliktir. Sosyoekonomik zorlukları olan bölgelerde bulunan projelere en yüksek desteği sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Yatırım projesinin uygunluğunu belirlemek için kullanılan kriterler şunlardır:

- Projenin coğrafi konumu,
- Projenin yatırım büyüklüğü (sermaye yatırımı),
- Projenin sektörü.

Bu program aracılığıyla, bir yatırımcı ağırlıklı olarak aşağıdaki teşvikleri alır:

- 10 yıl % 100'e kadar kurumlar vergisinden muafiyet.
- 10 yıl % 100'e kadar proje temettü vergisinden muafiyet.
- Tüm kategorilerde çalışma izinlerinin hemen çıkartılması.

2.Paket Sözleşme (PDC); Bu teşvikler çoğunlukla istihdam üzerinde yüksek bir etkiye sahip büyük ölçekli projeler için tasarlanmıştır.

Bu yatırım projesinin tip uygunluğunu belirlemek için kullanılan kriterler şunlardır:

- Projenin yatırım büyüklüğü (sermaye yatırımı),
- Yaratılan iş sayısı,
- Projenin sektörü.

Bu program aracılığıyla, bir yatırımcı ağırlıklı olarak aşağıdaki teşvikleri alır:

- 10 yıl kurumlar vergisinden % 100 Muafiyet.
- 10 yıla kadar proje temettülerinden % 100 Muafiyet.
- Arazi Kayıt Ücretlerinden % 100 Muafiyet.
- Çalışma ve İkamet İzinleri Ücretlerinden % 50 indirim.
- İnşaat İzinleri Ücretlerinde % 50 indirim.
- Tüm kategorilerde çalışma izninin hemen çıkartılması.

C. LÜBNAN'DAKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

Ülkemizden Karadeniz Holding, Lübnan Enerji ve Su Bakanlığı ile imzaladığı sözleşme çerçevesinde enerji üretiminden pay almıştır. Firma, Fatmagül Sultan ve Orhan Bey (toplam 370 MW kapasiteli 2 adet Yüzer santral) vasıtasıyla 2016 yılından 2021 yılına kadar elektrik enerjisi üretimine devam etmiştir. Son olarak 30/9/2021 tarihine kadar uzatılan sözleşmelerin toplamı 1 Milyar ABD Dolarını aşmış olacaktır (390+340+425 milyon dolarlık 3 sözleşme). Firmanın sözleşmesi Eylül 2021 itibariyle sona ermiş ve Lübnan'dan ayrılmıştır.

Bunun dışında Türk müteahhitlik ve müşavirlik firmalarınca ülkede bu güne kadar yapılan ve yapılmakta olan faaliyetlere ilişkin tablo aşağıdadır. Tüm projelerin toplam maliyeti yaklaşık olarak 732,4 milyon dolar seviyesindedir.

Bitmiş Projeler:

Şirket Adı	Proje	İşveren	Değer Milyon \$	Proje Süresi	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
STFA Enerji Telekom. San. ve Tic. A.Ş.	Yüksek Gerilim Enerji Yerüstü Nakil Hatları	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	20,6	18 Ay	08.03.1997	15 .12.1999
STFA Deniz İnşaatı İnşaat San. ve Tic. A.Ş.	Sayda Sahil Şeridi Atık Su Projesinin Denize Boşaltım İnşaatı	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	10,3	12 Ay	04.04.2003	12.08.2004
Özdil Enerji Tahhüt Tic. Ve San. A.Ş.	400kV Havai Enerji Nakil Hattı İnşaatı	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	5,9	10 Ay	11.09. 2002	06.10.2005
Kutay Grup İnş. Mek. Tes. San. Tic. Ltd. Şti.	Türk Trauma ve Rehabilitasyon Merkezi Yapım İşi	TİKA / Türkiye	10	15 Ay	01.06. 2009	2011
Miteng Mühendislik Bilgisayar Danışmanlık Ticaret A.Ş.	66 Kv Overhead Transmission Line	Dyar Trading and Contracting	0,6	15 Ay	10.03.2015	27.06.2016
DVK-LİMAK Adi Ortaklığı	Beyrut Amerikan Büyükelçiliği İnşaatı- Birinci Faz	ABD Büyükelçiliği	8,2	15 Ay	25.01.2017	14.04.2018
DVK İnşaat Turizm Mühendislik San. ve Dış Tic. A.Ş.	Beyrut Amerikan Büyükelçiliği İnşaatı- Birinci Faz	ABD Büyükelçiliği	8,3	13 Ay	25.03.2017	14.04.2018
Şükrü Uzun İnşaat Mühendisi- Müteahhit	Lübnan Üniversitesi Kampüsü-Kuzey Lübnan	53,2	15.12.2009	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	21.12.2013	2019

Devam Eden Projeler:

Şirket Adı	Proje	Değer (milyon \$)	Sözleşme tarihi	İşveren	Öngörülen Bitirme Tarihi
Veziroğlu Müh. San. İnş. ve Tic. A.Ş. % 45, Güriş İnşaat A.Ş. %5 payla (Kharafi Group /Kuveyt - Güriş İnşaat - Veziroğlu Mühendislik Adı Ortaklığı)	CONVEYOR 800 (Sulama - Tunel - Kanal Projesi Faz I ve II)	330	17.01.2012	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	31.12.2018 (Askıya alınmış ve henüz tamamlanmamı ştır)
Ramco - Altaş Temizlik JV	Temizlik / Katı ve Evsel Atık Toplama	86	02.05.2018	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	Devam ediyor

	(Lot 1 / Metn-Keserwan)				
Nurol İnşaat - Özaltın İnşaat	Water Supply Augmentation Project- Construction Of Bisri Dam Yapım işi ihalesi	192,4	2018	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	Projenin finansmanı Dünya Bankası tarafından iptal edilmiştir.
Su Yapı-Temel Su	Bisri Barajı Müşavirlik Hizmetleri	16,8	2019	Kalkınma ve İmar Konseyi (CDR)	Projenin finansmanı Dünya Bankası tarafından iptal edilmiştir.

Türk müteahhitlik firmaları Lübnan’da açılan ihalelere düzenli olarak başvuru yapmaktadırlar.

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Bugüne kadar konuyla ilgili olarak yatırımcılarımızdan Müşavirliğimize intikal eden herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

D. LÜBNAN’DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI

Lübnan geleneksel olarak doğrudan yabancı yatırıma açık olmuştur; ancak son zamanlardaki siyasi istikrarsızlık, makroekonomik dengesizlikler ve döviz krizi ülkenin çekiciliğini azaltmıştır. UNCTAD'ın yayımladığı 2024 Dünya Yatırım Raporu'na göre, Lübnan'a 2023 yılında 655 milyon dolar doğrudan yabancı yatırım girişi kaydedilmiştir. Doğrudan yabancı yatırım stoku ise 71,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Geçmişte, doğrudan yabancı yatırımlar istihdam yaratılmasını teşvik etmiş ve bilgi, teknoloji ve sanayi sektörlerini canlandırmıştır. Ancak düzenlemeler ve kurumsal sıkıntılar, doğrudan yabancı yatırım çeşitlendirmesi olasılığını etkilemiştir. Son yıllarda Lübnan bir dizi şokla sarsılmıştır. Bunlar, ekonomik ve mali kriz, ardından Kovid-19 salgını, siyasi kriz, Beyrut limanında patlama ve son zamanlarda Hizbullah ve İsrail arasındaki saldırıların artmasıdır. Benzeri görülmemiş ekonomik krizin, ülkeyi etkilemeye devam eden ve doğrudan yabancı yatırımı caydıran büyük ve kalıcı olumsuz etkileri olmuştur. Tarihsel olarak Lübnan'daki başlıca yabancı yatırımcılar Fransa, ABD, BAE, Almanya, İngiltere, Hollanda, Ürdün ve Mısır'dır. Özellikle, gayrimenkul, finansal hizmetler ve turizme yönelik yatırımlar yapılmıştır (çoğunlukla Beyrut veya çevresinde). Yatırımın büyük bir kısmı Lübnan diasporasından gelmektedir (özellikle emlak sektöründe) ve birleşme ve satın alma şeklinde olmaktadır.

Ülkede yaşanan politik ve ekonomik zorluklardan dolayı, Lübnan 2023 yılında yaklaşık 655 milyon ABD Doları yabancı yatırım çekmeyi başarmıştır (World Investment Report 2024, UNCTAD). Buna göre Lübnan bölgede (Batı Asya) yabancı sermayenin dağılımında dokuzuncu sırada yer almaktadır.

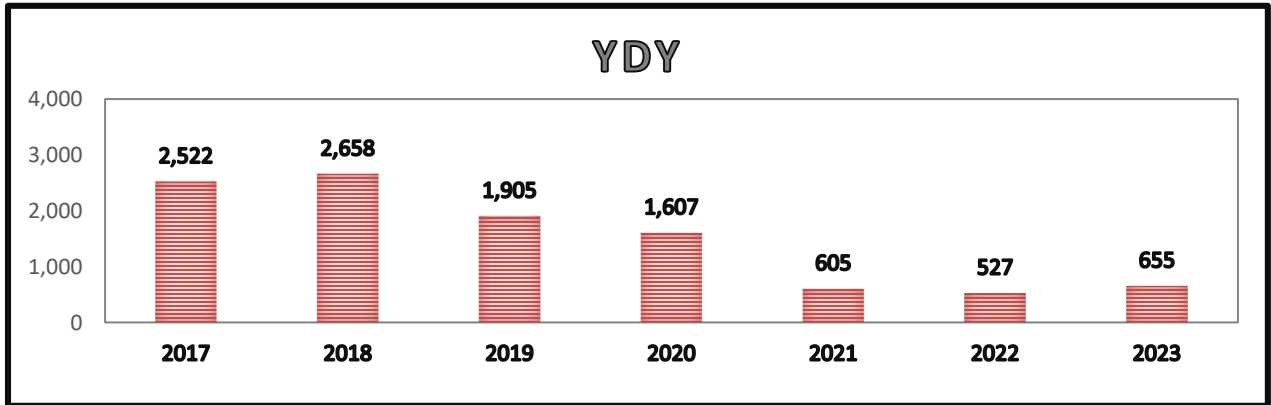
Yıllara göre Doğrudan Yabancı Yatırımlar Girişi (Milyon ABD Doları)

Doğrudan Yabancı Yatırım (Milyon ABD Doları)	2021	2022	2023
Doğrudan Yabancı Yatırım Ülkeye Akışı	605	527	655
Doğrudan Yabancı Yatırım Stoku	70,083	70,540	71,260
Yeşil Alan Yatırımlarının Değeri*	1	12	16

Kaynak: UNCTAD - World Investment Report 2024

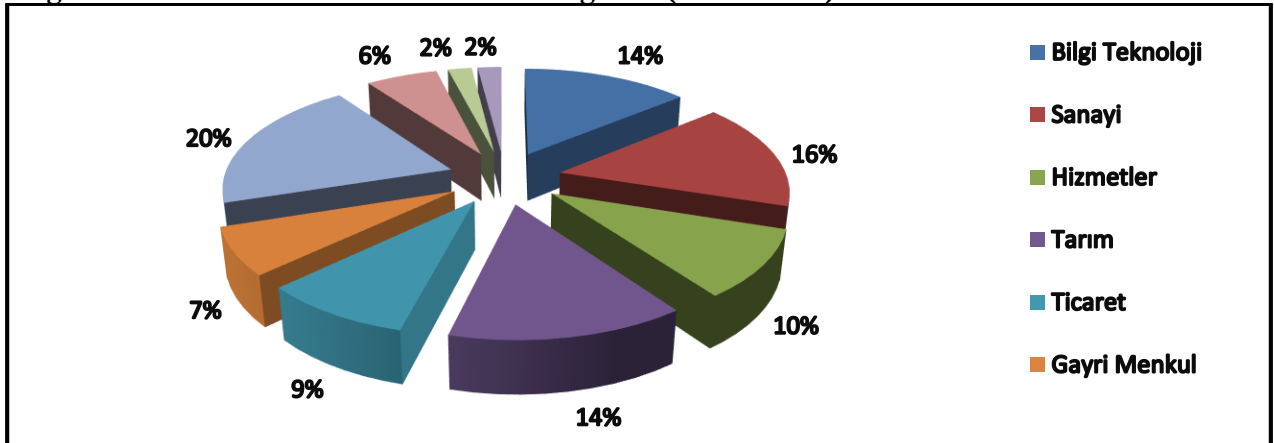
Not: * Yeşil Alan Yatırımları, bir ana şirketin sıfırdan yeni operasyonel tesisler inşa ederek yabancı bir ülkede yeni bir girişim başlattığı bir Doğrudan Yabancı Yatırım şeklidir.

Yıllara göre Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: 2024 UNCTAD World Investment Report

Doğrudan Yabancı Yatırımın Sektörel Dağılımı (Yıllık 2023)

Yabancı yatırımların çoğunluğu İşlenmiş Tarım Ürünleri, Sanayi, BT, Tarım ve Hizmetler alanlarına yönelmiştir.

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

Yatırımlarda Dikkate Alınması Gereken Noktalar

Güçlü Noktalar

Liberal ekonomisiyle Lübnan, uzun yıllardır yabancı yatırımcıları cezbetmektedir. Lübnan'da Doğrudan Yabancı Yatırımlar (DYY) için avantajlar şunlardır:

- Ülke, coğrafi konumu sayesinde Orta Doğu'daki diğer ülkelere ve birçok gelişmekte olan ekonomiye açılan bir kapı olma özelliğine sahiptir.
- Nispeten batılılaşmış iş gücü oldukça yeteneklidir.
- Yatırımlar için çok az kısıtlama vardır.
- Temel altyapı ve sanayi altyapısının yeniden inşası, genel inşaat ve perakende alanlarında hala önemli yatırım fırsatları vardır.
- Büyük diaspora (yaklaşık 15 milyon Lübnanlı ülke dışında yaşamaktadır) ülkeye yurt dışından düzenli finansal akışı garanti etmekte ve ulusal ekonomiye likidite enjekte etmektedir.
- Açık deniz doğal gaz yataklarının keşfi, ülkenin enerji bağımlılığının azaltılması ile birlikte ilgili sektörler için çok sayıda fırsat sunmaktadır.

Zayıf Noktalar

Lübnan'da DYY için Dezavantajlar:

- Ülke, bölgedeki jeopolitik gerginliklere maruz kalmaktadır.
- Siyasi istikrarsızlık: siyasi durum dini, politik ve kültürel farklılıklardan etkilenmektedir.
- Kamu hizmetlerindeki düşüş ve artan gıda güvensizliği toplumsal huzursuzluğa yol açmaktadır.
- Lisanslama sistemi yeterince şeffaf değildir.
- Gümrük prosedürleri karmaşık olmakla birlikte ilgili vergi ve ücretler yüksektir.
- Ekim 2019'dan bu yana finans sektörü için geçici sermaye kontrolleri uygulanmıştır.
- 2019'dan bu yana yerel para birimi ikincil döviz piyasalarında değerinin %95'inden fazlasını kaybetmiştir.
- Kamu borç miktarı çok yüksek düzeydedir.
- Zor durumdaki bankacılık ve finans sektörünün yeniden ayağa kaldırılmasına yönelik adımlar atılmakla birlikte sektörün eski performansını yakalaması zaman alacaktır.

DYY'yi Motive Etmek veya Kısıtlamak İçin Hükümet Önlemleri

İş özgürlüğü açısından oldukça liberal olan Lübnan iş hukuku, prensip olarak tüm geleneksel yatırım biçimlerine çok açıktır. Ayrıca, yatırımcıların işletme kurmalarına yönelik tüm idari formaliteleri kolaylaştırmak amacıyla, 16 Ağustos 2001 tarihli ve 360 sayılı yatırım teşvik yasası kapsamında Lübnan Yatırım Geliştirme Kurumu(IDAL) kurulmuştur. Başbakan'ın doğrudan yetkisi altında olan bu kurum, belirlenen faaliyet sektörlerinde ve bölgelerde gerçekleştirilmesi ve asgari yatırım tutarını karşılaması koşuluyla yatırımlara çok çeşitli vergi muafiyetleri sağlamakta veya istisnai uygulamalar sunmaktadır. Bununla birlikte, kurum yatırımlar için gerekli lisans ve izinleri verme yetkisine sahiptir. Ayrıca IDAL, yeni kurulan şirketlere muhasebe, hukuki ve mali alanlarda ücretsiz danışmanlık sağlayan İş Destek Birimi'ni (BSU) kurmuştur.

Lübnan'ın 360 sayılı Yatırım Yasası, 10 yıla kadar vergi muafiyeti, inşaat ve çalışma izni ücretlerinde indirimler ve arazi tescil ücretlerinde tam muafiyet dahil olmak üzere büyük yatırım projeleri için paket anlaşmalar yoluyla özel teşvikler sunmaktadır.

1. Faydalı Linkler:

Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı	http://www.mpt.gov.lb
Çevre Bakanlığı	http://www.moe.gov.lb/
Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı	http://www.economy.gov.lb
Enerji ve Su Bakanlığı	http://www.energyandwater.gov.lb
Çalışma Bakanlığı	http://www.labor.gov.lb
Kalkınma ve İmar Konseyi	http://www.cdr.gov.lb
Kamu İhale Kurumu	https://www.ppa.gov.lb/
Lübnan Yatırım Kalkınma Kuruluşu	http://www.investinlebanon.gov.lb
Lübnan Müteahhitler Birliği	http://lcsyndicate.com.lb
Lübnan Elektrik Şirketi	http://www.edl.gov.lb
Özelleştirme ve PPP Yüksek Komisyonu	www.hcp.gov.lb
Gümrükler Genel Müdürlüğü	www.customs.gov.lb
Kamu Kurum ve Kuruluşları	www.dawlati.gov.lb

2. Ulaşılabilecek Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Büroları

LAW FIRM	AREAS OF EXPERTISE
BECHARA & ZAATAR LAW FIRM www.becharalaw.com e-mail: blawoffice@dm.net.lb Tel: (961-5) 459849 – 457135 Fax: (961-5) 457135 Senior Partner: Lawyer Fawzi BECHARA Partners: Lawyer Joyce BECHARA Lawyer Marianne BECHARA Mobile: +961 3 272017 – +961 3 744017	Commercial Law, Civil Law, Transport Real Estate, Representation , Offshore, Arbitration, Banking, Business, Criminal, Corporate, Family, Finance, Taxation, Industry, Insurance, Intellectual Property, Trademark Registration. Building & Construction.

JUSTICIA LAW FIRM https://justiciabc.com/home/ Tel: +9611611717 +9611615517 Senior Partner Lawyer Joseph Yazbeck Mob: +961 3 691154 e-mail: jyazbeck@justiciabc.com justicia@justiciabc.com Sami El - Beirut / Lebanon	Criminal, Corporate & Commercial, Labor, Shipment & Transport, Real Estate, Mediation & Arbitration, Compliance, Banking & Finance, Taxation, Insurance, Intellectual Property, Oil and Gas, Construction, Medical & Health and Human Rights
JOSEPH KAREH & ASSOCIATES www.jokarehlawfirm.com Akl Building- St Rock street- Hazmieh. Beirut P.O.Box: 45 41 Hazmieh - Lebanon Tel/ Fax: + 961 5 454600 Mobile : + 961 3 777406 e-mail: jk@jokarehlawfirm.com Senior Partner: Lawyer Joseph Kareh Mobile : + 961 3 777406 İngilizce ve Fransızca bilmektedir	Business , corporate , commercial, maritime, shipping , transport, insurance, arbitration (J K was appointed by Lebanese courts as an arbitrator in many commercial cases), intellectual property, real estate construction , criminal and Banking laws, handles international and local companies from different Sectors: shipping, forwarding, trade insurance, and telecommunication
BAZ & ASSOCIATES e-mail: baztarek@gmail.com Tel/fax: +961 5 920875 Lawyer Tarek BAZ Mobile: +961 3 752601	Business , corporate , commercial, Criminal, intellectual property, real estate , construction , Banking laws, Transport, Trademark Registration Civil Law, International trade
BY LAW ATTORNEYS AND LEGAL CONSULTANTS Dbayeh Zaidant Bldg. 4th Floor Metn / LEBANON Tel: (961-4) 543770 Fax: (961-1) 384880 e-mail: ghabib@by-law.com Founding Attorney: Mrs. Greta Habib FAYAD	Corporate and business law, litigation, intellectual property, labor & employment, licensing & franchising, banking and Finance, real estate, construction, tender law, commercial and tax law.
BAROUDI & ASSOCIATES Sami El Solh Str. U.C.I.C. Bldg. Beirut / LEBANON Tel : (961-1) 388745 / 9 – 396973 / 4 Fax: (961-1) 396975 – 381104 e-mail: sjbar@dm.net.lb P.O.Box: 11-7236 Senior Partner: Lawyer Samir BAROUDI	Corporate, Business, Finance, Transport, Maritime, Insurance, Commercial, Banking, Litigation Arbitration, Taxation
MOGHAIZEL LAW OFFICES 154, Gebran Tueni Square, SNA Bldg.	Agency and Distributorships, Arbitration, Aviation, Maritime

Achrafieh - Beirut / LEBANON	Transportation, Banking, Finance,
Tel : (961-1) 333753 – 201354	Business, Commercial, Insurance,
Fax: (961-1) 201354 – 333751	Bankruptcy, Litigation, Leasing,
e-mail: mlo@mlof.com	Construction, Real Estate,
http://www.mlof.com	Franchising, Communications,
P.O.Box: 16-6742	Corporate Law, Environmental Law
Senior Partner: Mr. Fadi MOGHAIZEL	Education Law, Consumer Law
	Entertainment and Arts, Securities,
	Intellectual Property, Immigration,
	Labor and Employment, civil rights
SIOUFI LAW OFFICE	International Private Law, Mergers
Badaro Str. - Beirut / LEBANON	and Acquisitions, Arbitration,
Tel : (961-1) 383311 – 384673	Real Estate, Banking, Tax Law
Fax: (961-1) 399462	Labor Law.
e-mail: msioufi@inco.com.lb	
P.O.Box: 116-2064	
Senior Partner: Mr. Marcel G. SIOUFI	
TAKLA, TRAD & DAOUK LAW FIRM	Civil and Administrative
510, Fransabank Center – Hamra Street	Arbitration, Banking, Business,
Beirut / LEBANON	Commercial, Construction, Estate
Tel: (961-1) 3426301 – 350730 – 345339 – 344987	Corporate, Family, Finance, Tax,
Fax: (961-1) 347031 – 346862	Industry, Insurance, Intellectual
e-mail: talaw@inco.net.lb	Property, International Arbitration
Senior Partner: Mr. Youssef TAKLA	And Litigation, International Law,
	International Business Transactions
	Franchising, Joint-Ventures and
	Licensing, Labor, Communication,
	Mergers and Acquisitions, Oil